

**ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДІЯЛЬНОСТІ ПОДІБНИХ ЗА ЗАВДАННЯМИ,
ФУНКЦІЯМИ ТА КОМПЕТЕНЦІЄЮ ДО УПРАВЛІНЬ
ОПЕРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ОБ'ЄДНАНЬ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ОРГАНІВ**

Олег Олександрович САХОН,

*здобувач Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Сучасні держави є надзвичайно взаємозалежними у світлі наявності озброєння, що може становити загрозу для подальшого існування людства, необхідності постійного обміну інформацією, яка стає одним із найважливіших ресурсів сучасності, найефективнішою зброєю на інформаційно-психологічному полі бою, яке охоплює дедалі більшу кількість держав світу.

З огляду на це вивчення зарубіжного досвіду в умовах сучасності постає однією з основ забезпечення національної безпеки. Не випадково статтею 24 Закону України «Про національну безпеку України» визначено основні засади міжнародного співробітництва з питань національної безпеки, зокрема «міжнародне співробітництво з питань національної безпеки є однією з форм реалізації державної політики у сфері національної безпеки і спрямовується на захист національних інтересів України. Засади міжнародного військово-технічного співробітництва визначаються законодавством України. Міжнародне співробітництво з питань національної безпеки здійснюється під загальним керівництвом Президента України» [1].

Особливого значення вивчення зарубіжного досвіду набуває у діяльності Національної гвардії України. Так, у п. 13 ч. 1 ст. 12 Закону України «Про Національну гвардію України» зазначено, що «Національна гвардія України відповідно до покладених на неї законом завдань та функцій зобов'язана: брати участь у міжнародному співробітництві, міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки на підставі міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, у порядку і на умовах, визначених законами України» [2].

Щодо діяльності подібних за завданнями, функціями та компетенцією до управлінь оперативно-територіальних об'єднань Національної гвардії України органів, то варто звернути увагу на позицію О.В. Пискуна про те, що «вперше силові структури, наділені військово-правоохоронними функціями, з'явилися у Парижі, наприкінці XVIII ст., під час французької революції, з метою забезпечення публічного порядку та безпеки у громадських місцях. Наявність Національних гвардій у державному механізмі країн обумовлено стандартами силового впливу держави на суспільство, зокрема неklasичним (гібридним) характером національної безпеки; неприпустимістю застосування

регулярної армії під час розв'язання внутрішньополітичних криз, придушення масових заворушень тощо» [3, с. 169].

Історично силові структури, наділені військово-правоохоронними функціями, зароджувалися у Франції. Так, історія Національної жандармерії у Франції сягає середньовіччя, коли королівський коннетабль (Connétable), голова всіх сухопутних військ, відповідав за поліцію та правосуддя над своїми військами під час кампанії. Національна жандармерія відповідальна за правоохоронні органи, має повну юрисдикцію над цивільним населенням під час виконання завдань судової поліції, а також завдань із забезпечення публічної безпеки і порядку та розвідувальних місій, реалізуючи свої оперативні сумісні поліцейські та військові повноваження як на національній території, так і за кордоном. Національна жандармерія – це інструмент управління кризою, здатний охопити весь спектр конфліктів від операцій у мирний час до військових місій. Це ключовий актив для суверенітету та стійкості держави. Національна жандармерія нараховує 102 000 військовослужбовців, додатково щодня використовуються 30000 резервістів. Вона складається з 6100 офіцерів, 79000 унтер-офіцерів, 12500 солдатів і 4400 цивільних осіб. Зона її відповідальності охоплює 95 % території країни, де проживає 50 % населення. Французька жандармерія складається з територіального відділення, яке забезпечує територіальну сітку на території Франції, мобільних сил для підтримки публічного порядку та посилення територіального відділення, коли це необхідно, і спеціалізованої жандармерії [4].

Щодо можливостей використання досвіду Національної жандармерії Франції у діяльності управлінь оперативно-територіальних об'єднань Національної гвардії України, то варто звернути особливу увагу на взаємодію жандармів з громадськістю, орієнтованість даного військово-правоохоронного органу на підтримання високої довіри з боку населення, проведення просвітницьких заходів у школах. Це є важливим елементом забезпечення національної безпеки держави за рахунок формування у населення стійкої готовності співпрацювати з правоохоронними органами, повідомляти про будь-які підозрілі та потенційно небезпечні ситуації.

Потребує наукового осмислення і досвід Жандармерії Турецької Республіки (далі – Жандармерії), яка є озброєним правоохоронним органом, який підтримує охорону, безпеку та публічний порядок і виконує інші обов'язки. Головне командування Жандармерії підпорядковується Міністерству внутрішніх справ. Жандармерія, яка була заснована в 1839 році, проіснувала до сьогодні, пройшовши ряд етапів. Реформована в результаті пошуку нового та постійного правоохоронного органу після скасування яничарської системи, Жандармерія стала відомою в історії завдяки високим показникам діяльності. Серед обов'язків Жандармерії: підтримання публічної безпеки та порядку; розслідування контрабанди; застосування необхідних заходів

щодо запобігання злочинам; забезпечення зовнішньої охорони державних установ виконання покарань тощо [5].

Слід наголосити на тому, що досвід Жандармерії Турецької Республіки може бути впроваджений у діяльність управлінь оперативно-територіальних об'єднань Національної гвардії України в частині органічного перейняття стандартів володіння іноземною мовою, зокрема тими працівниками і військовослужбовцями, які відповідають за забезпечення публічної безпеки та порядку, запровадження відповідних мовних курсів з подальшою можливістю отримання сертифікату державного чи міжнародного зразка. Потребує також ґрунтовного осмислення досвід Жандармерії в частині виконання ряду завдань у разі надзвичайних ситуацій природного характеру, наявності відповідної техніки та оснащення, що дозволяє виконувати завдання навіть під водою.

Таким чином, вивчення зарубіжного досвіду в умовах сучасності постає однією з ключових умов забезпечення національної безпеки. Зарубіжний досвід діяльності подібних за завданнями, функціями та компетенцією до управлінь оперативно-територіальних об'єднань Національної гвардії України органів свідчить про те, що є низка напрямів, успішно випробуваних за кордоном, впровадження яких у національному контексті матиме позитивний вплив на забезпечення національної безпеки держави.

Список використаних джерел

1. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.
2. Про Національну гвардію України: Закон України від 13 березня 2014 р. № 876-VII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18>.
3. Пискун О.В. Адміністративно-правовий статус командувача Національної гвардії України: дис. ... д-ра філософії: 081 «Право». Кропивницький, 2023. 247 с.
4. French Gendarmerie // NATO SP COE: сайт. URL: <https://www.nspcoe.org/about-us/sponsoring-nations/french-republic/french-gendarmerie/>.
5. The Gendarmerie of the Turkish Republic // International Association of Gendarmeries and Police Forces with Military Status: сайт. URL: <https://www.fiep.org/member-forces/turkish-gendarmerie/>.